

Regionrevisionen

Regionstyrelsen

Granskning av åtgärder för ekonomi i balans

Revisionens revisorer har, med hjälp av sakkunnigt biträde, granskat regionens åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans inom hälso- och sjukvården. Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen/regionstyrelsens arbetsutskott/nämnden för folkhälsa och sjukvård har vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppnå en budget i balans för hälso- och sjukvården.

Granskningsrapporten ”Granskning av åtgärder för ekonomi i balans” överlämnas härmed till regionstyrelsen.

Bakgrund

Den somatiska vården har under ett flertal år visat ett ökande ekonomiskt underskott. Målet att nettokostnaderna per verksamhetsområde inte ska överstiga budgeten kommer, enligt prognosen i delårsrapport 2015:2, inte heller att uppnås under år 2015. Stora underskott finns framför allt inom den somatiska vården. Av delårsrapporten framgår, att Regionen bedömer att det varit svårt att värdera om och i vilken omfattning kostnadsbesparingar hittills kunnat uppnås genom den åtgärdsplan, som styrelsen beslutat om.

I revisionsberättelsen för år 2014 bedömde revisorerna att regionstyrelsen behöver vidta kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med att nettokostnaderna per verksamhetsområde inom ett flertal verksamhetsområden, framför allt inom den specialiserade somatiska vården, överstiger budget och därmed inte uppfyller av fullmäktige fastställda mål. Revisorerna bedömde även att regionstyrelsens interna kontroll behöver förbättras vad gäller utvecklingen av nettokostnaderna för verksamhetsområdena.

Revisorerna har tidigare genomfört en granskning av beredningen av reglementen och bestämmelser för politiska organ inom Region Jönköpings län. Granskningen visar bland annat att det finns otydligheter vad gäller ansvarsfördelningen mellan

regionstyrelsen och nämnden för folkhälsa och sjukvård, nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet samt nämnden för trafik, infrastruktur och miljö. Ansvaret för såväl verksamhet som ekonomi och personal bedömdes som otydligt.

Revisorernas bedömning

Även resultatet av föreliggande granskning visar att det finns otydligheter i ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och nämnden för folkhälsa och sjukvård vad gäller ekonomi och verksamhetsuppföljning. Beträffande regionstyrelsens arbetsutskott görs, med utgångspunkt från reglementet, bedömningen att utskottet inte har något budgetansvar.

Revisorernas sammanfattande bedömning är att regionstyrelsen styrning inte varit tillräcklig för att uppnå en budget i balans inom hälso- och sjukvården. Styrningen har inte varit tillräcklig för att genomföra den åtgärdsplan, som styrelsen beslutade om i mars år 2014.

Revisorerna konstaterar att åtgärdsplanen inte har haft den kostnadsreducerande effekt som förväntats, det vill säga att kostnaderna för år 2014 och 2015 reduceras med 150 miljoner kronor. Trots att verksamheten tillförts 70 miljoner kronor år 2015 bedöms kostnaderna för den somatiska vården, enligt delårsrapport 2015:2, överstiga budgeten med 164 miljoner kronor. Av protokollen från år 2015 framgår inte att regionstyrelsen har vidtagit några åtgärder med anledning av den uppföljning av åtgärdsplanen, som redovisats till styrelsen.

Revisorernas sammanfattande bedömning är att nämnden för folkhälsa och sjukvård inte, i enlighet med reglementet, har tillsett att hälso- och sjukvården bedrivits inom av fullmäktige beslutad utgiftsram. Nämnden har vid sina sammanträden regelbundet fått en månadsrapportering om verksamhet och ekonomi samt av åtgärdsplanen. Vad gäller obalansen i ekonomin inom området medicin och kirurgi framgår det inte av protokollen från år 2015, att nämnden har vidtagit några åtgärder till följd av den uppföljning av åtgärdsplanen som redovisats. Nämnden har således inte, i enlighet med reglementet, fattat några erforderliga beslut och inte heller agerat eller påkallat åtgärder från regionstyrelsens sida alternativt gjort någon särskild rapportering till regionfullmäktige.

Beträffande åtgärdsplanen visar granskningen följande:

- Kostnadsreduceringarna i planen var inte väl underbyggda utan baserades på schabloner. Risken för att besparingseffekterna har överskattats bedöms som sannolik.

- Planen har inte implementerats på ett sätt som gör att förväntade besparingseffekter har uppnåtts enligt tidplanen. Arbetet pågår för att identifiera de faktiska möjligheterna för att genomföra planerade förändringar i verksamheten och beräkna möjlig kostnadsreduktion. Allt i syfte att till fullo

realisera kostnadsbesparingarna enligt åtgärdsplanen. Arbetet pågår fortfarande med att utforma verksamhetsplaner, som ska säkerställa att åtgärdsplanens mål ska kunna uppnås.

- Ansvaret för att genomföra åtgärdsplanen är inte tydligt definierat i planen och följer inte heller alltid budgetansvaret i linjeorganisationen, utan ligger exempelvis på de medicinska programgrupperna. Arbetet med att genomföra planen bedöms dock kunna drivas tydligare i organisationen, efter det att den nya organisationen med verksamhetsområden införts. Revisorernas bedömning är att ansvaret för genomförandet av planen bör följa budgetansvaret i linjeorganisationen och integreras i den ordinarie styrningen av verksamheten.

- Övergripande uppföljningar av planen har gjorts och redovisats i styrelse och nämnd. Bedömningen är dock att detta inte gjorts på ett sådant sätt att aktiviteter och faktiskt uppnådd kostnadsreduktion blivit tillräckligt tydliga.

- Ingen dokumenterad analys har gjorts, som grund för en eventuell revidering av planen. Detta trots att besparingsmålen inte har uppnåtts.

- Ingen revidering har gjorts av planen.

En annan bidragande orsak till den ekonomiska obalansen 2015, inom framför allt den specialiserade somatiska vården, bedöms vara att det på klinisknivå upprättades budgetar baserade på föregående års kostnader. Detta har medfört underbalanserade budgetar på verksamhetsområdesnivå. Revisorernas bedömning är att detta gjorts i konflikt med de av regionfullmäktige fastställda målen om att nettokostnaderna per verksamhetsområde inte ska överstiga budget. Detta bedöms vara en brist som försvagar styrningen.

Revisorernas rekommendationer till regionstyrelsen

Revisorerna har i tidigare genomförd granskning av beredningen av reglementen och bestämmelser för politiska organ, rekommenderat styrelsen att föreslå regionfullmäktige att förtydliga reglementena, bland annat i syfte att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning mellan de politiska organen.

Till följd av resultatet av föreliggande granskning rekommenderar revisorerna åter regionstyrelsen

- att föreslå förtydliganden i reglementena så att ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och nämnden för folkhälsa- och sjukvård blir tydligt, vad gäller att verksamheten bedrivs inom av fullmäktige fastställd budget, verksamhetsplan och flerårsplan

Revisorerna rekommenderar, i likhet med i tidigare gjorda granskningar och vad som framförts i revisionsberättelsen för år 2014 enligt ovan, regionstyrelsen och nu även nämnden för folkhälsa och sjukvård

- att vidta kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med att nettokostnaderna per verksamhetsområde inom den specialiserade somatiska vården, överstiger budget och därmed inte uppfyller av fullmäktige fastställda mål
- att förbättra den interna kontrollen vad gäller utvecklingen av nettokostnaderna för verksamhetsområdena.

Revisorerna rekommenderar vidare regionstyrelsen

- att förbättra förutsättningarna för att analysera och värdera om och i vilken omfattning kostnadsbesparingar uppnås i enlighet med åtgärdsplanen för specialiserad somatisk vård
- att analysera och bedöma om kravet på kostnadsreduceringar baseras på identifierade möjligheter att förbättra kostnadseffektiviteten och därefter göra eventuella revideringar av åtgärdsplanen
- att kontinuerligt vidta åtgärder för att påverka och därmed påskynda utfallet av de kostnadsbesparingar som ska göras enligt åtgärdsplanen
- att revidera åtgärdsplanen, så att ansvaret för genomförandet av beslutade åtgärder följer budgetansvaret i linjeorganisationen och därmed integreras i den ordinarie styrningen av verksamheten
- att säkerställa att fastställd budget på olika nivåer i organisationen hanteras som ett åtagande och att därmed inte medveten underbudgetering förekommer
- att säkerställa en ändamålsenlig uppföljning av åtgärdsplanen
- att, om det inte bedöms vara möjligt att vidta de åtgärder som krävs för att hålla budgeten, redovisa detta till regionfullmäktige
- att överväga att tidigarelägga regionfullmäktiges beslut om utgiftsramar.

Frågor till regionstyrelsen

Revisorerna vill få en redogörelse av regionstyrelsen för

- hur arbetet med åtgärdsplanen inom somatisk vård fortskrider och vilka resultat som uppnåtts
- vilka åtgärder som vidtagits eller planeras för att förbättra förutsättningarna för att analysera och värdera om och i vilken omfattning kostnadsbesparingar uppnås i enlighet med åtgärdsplanen
- vilka åtgärder som i övrigt vidtas eller planeras för att komma tillrätta med att nettokostnaderna per verksamhetsområde inom den specialiserade somatiska

vården, överstiger budget och därmed inte uppfyller av fullmäktige fastställda mål samt

- vilka övriga åtgärder som styrelsen avser vidta, till följd av granskningens resultat och revisorernas rekommendationer.

De två sista frågorna har revisorerna även ställts till nämnden för folkhälsa och sjukvård.

Svar från regionstyrelsen

Revisorerna vill ha ett skriftligt svar från regionstyrelsen på ovanstående frågor senast 2016-01-31.

Göte Wahlström
Ordförande

Anders Gustafsson
Vice ordförande